

TALLINNA LOOMAAIA TEADUSUURINGUTE EESKIRI

Eeskiri hõlmab Tallinna loomaaia töötajaid, uurimistöde läbiviijaid ja välisuurijate projekte, mille alla kuuluvad järgmised tööd:

- Koostöö- või tellimusuuringused Tallinna loomaaia looma- ja taime-kollektsioonidega ja/või inimestega
- Bioloogilised proovid Tallinna loomaaia loomkolektsioonist, territooriumilt ja/või biopangast
- Loomaaia arhiivist pärit algandmed, fotod, videod ja helisalvestised
- Tallinna loomaaia kollektsiooniandmed Species360 ZIMS andmebaasist
- Iseseisvad uurimisprojektid, mida viiakse läbi Tallinna loomaaias

Andes allkirja uurimissetepaneku vormile ja/või bioloogiliste proovide kasutamise taotlusele, kinnitab taotleja, et on tutvunud ja andnud nõusoleku järgida käesoleva teadusuuringute eeskirja põhimõtteid.

Tallinna loomaaia poolt on määratud liigikaitseuuringute keskuses töötav kontaktisik, kes koordineerib ja vahendab uurimistöde ja bioloogiliste proovide kasutamise taotlusi ja kommunikatsiooni uurijate ja loomaaia töötajate vahel.

Tallinna loomaaed on Euroopa loomaaedade ja akvaariumite ühenduse (*European Association of Zoos and Aquaria* – EAZA) liige ning lähtub teadustegevustes EAZA teadustööde standarditest ([EAZA Research Standards](#)).

1. Üldsätted

- 1.1 Tallinna loomaaed toetab ja julgustab teaduslike uurimistööde läbiviimist, mis on seotud kõikide liigikaitseliste aspektidega
- 1.2 Tallinna loomaaed eelistab projekte, mis on seotud loomaaia kollektsioonis olevate liikide, liigikaitseliste strateegiliste eesmärkide ja teadusliku ekspertiisiga
- 1.3 Tallinna Loomaaed võtab arvesse loomaaedade võrgustike (EAZA, BIAZA, WAZA) soovitusi ja teavitab läbiviidavatest uurimustest vastavate liikide paljundusprogrammide (EEP – *EAZA Ex situ Program*) koordinaatoreid ja loomarühma ekspertgruppe (TAG – *Taxon Advisory Group*)
- 1.4 Tallinna Loomaaia uurimisprioriteetide alla on kuulunud ja kuuluvad peamiselt järgmised valdkonnad:
 - Kaitsealuste liikide sigimisbioloogia ja populatsioonide haldamine
 - Loomade käitumine
 - Loomade geneetika
 - Reintrodutseerimise bioloogia

Nende valdkodade uuringuid on peamiselt läbi viidud liigikaitseuuringute keskuses koostöös teiste teadusasutustega ja keskendunud peamiselt euroopa naaritsale.

Loomaaia eesmärgiks on arendada ja julgustada praktiliste uurimistööde läbiviimist laiemalt, hõlmates sealjuures ka teisi loomaaias peetavaid liike. Sinna hulka kuuluvad lisaks ülalpool loetud valdkondadele järgmised valdkonnad:

- Küllastajaid ja kogukonda kaasavad uuringud
- Loomade tervis ja heaolu
- Loomade toitumine
- Loomaaia territooriumit hõlmavad loodusuuringud
- Loodusharidust hõlmavad uuringud
- Jätkusuutlikut arengut toetavad uuringud

- 1.5 Uurimistööde päringuid koordineerib liigikaitseuuringute keskuse poolt määratud töötaja (edaspidi teadusuuringute koordinaator), kes teeb koostööd loomaaia teiste osakondade ja töötajatega.
 - 1.5.1 Uurimistöö päringust teavitatakse töötajaid, kelle tööga või haldusalaga uurimustöö kokku puutub. Loomaaial või kuraatoril on õigus uurimistööst keelduda. Keeldumisel põhjendatakse, miks antud uurimust ei saa läbi viia ja mis on keeldumise põhjused.
- 1.6 Teadusuuringutele ja uurimistöödele, mida teostatakse loomaaias väliste uurijate poolt, peab olema määratud ka loomaaiapoolne juhendaja, kui ei ole teisiti kokku lepitud.
- 1.7 Väliste uurijate poolt koostatud teadusuuringute ja uurimistööde valmimisel, teavitatakse loomaaia teadusuuringute koordinaatorit ja saadetakse talle uurimistöö eksemplar.
- 1.8 Teadusuuringute koordinaator teavitab loomaaia töötajaid valminud uurimustest.

2. Eetika

- 2.1 Tallinna loomaaias läbiviidavate uurimistööde tegemisel on vaja otsustada, kas antud töö läbiviimine on eetiline. Vajadusel konsulteeritakse maaeluministeriumi eetikakomisjoniga ja taotletakse eriluba kui selleks on vajadus.
- 2.2 Enne uurimistöö tegemist peab olema hinnatud ja arusaadav, et loomade heaolu pole ohus ning see vastab õigusnõuetele. Loomade heaolu hindamisse peavad olema kaasatud vastavate loomaliikide kuraatorid, kollektsioonijuht, veterinaar ja liigikaitseuuringute keskuse loomade heaolu spetsialist.

- 2.3 Uurimistööd, kus filmitakse, pildistatakse või salvestatakse mingil muul viisil loomi, peavad vältima nii loomaaia töötajate kui külastajate salvestamist nende endi teadmata või nõusolekuta.
- 2.4 Uurimistöid, mis hõlmavad inimuuringuid ja sisaldavad isikut tuvastada võimaldavaid andmeid ja/või mis puudutavad inimese vaimse või füüsilise tervise koormuse suurenemist, tuleb esmalt taotleda luba inimuuringute eetika komiteelt. Selliste uuringute kooskõlastamine käib, kas Tervise Arengu Instituudi või Tartu Ülikooli inimuuringute eetika komitee kaudu.
- 2.5 Bioloogiliste proovide teise riiki saatmisel peab juhinduma [CITES reeglitest](#) ja täitma vastavad dokumendid.

3. Uurimistöõde läbiviimise protseduurid

- 3.1 Kõikide uurimistöõde ettepanekute puhul teavitatakse teadusuuringute koordinaatorit.
- 3.2 Uurimistöõde ettepanekute ja bioloogiliste materjalide kasutamiseks täidetakse vastavad taotlusvormid (saadaval loomaaia kodulehel, teadusuuringute koordinaatori käest, P kettalt, postipoisist)
- 3.3 Tallinna Loomaaial on õigus uurimistöõde ettepanekud ja bioloogiliste proovide kasutamise taotlused tagasi lükata.
- 3.4 Kui uurija teostab samaaegselt erinevaid uurimistöid, siis tuleb iga uurimistöõ jaoks täita eraldi uurimusettepanekute vorm või bioloogiliste proovide kasutamise taotlus
- 3.5 Pooleldi täidetud vorme ja taotlusi vastu ei võeta
- 3.6 Taotlustele vastatakse e-kirja teel, niipea kui see on uurimust puudutavate osakondade poolt läbi vaadatud vähemalt 30 päeva jooksul.
- 3.7 Bioloogilisi proove kogutakse oportunistlikult (vastavalt oludele ja võimalustele), mistõttu ei saa loomaaed kõikide uurimuseks soovitud proovide kättesaadavust tagada.
- 3.8 Kogutud proove ja uurimistöõ andmeid ei tohi jagada kolmandate isikutega ilma Tallinna loomaaia nõusolekuta
- 3.9 Tallinna loomaaia kogutud proove, andmeid või nende jääke ei tohi kasutada ärilistel eesmärkidel
- 3.10 Uurimistöõde läbiviijad peavad tagama, et proove Euroopa Liidust välja saates jälgitakse CITES regulatsioone
- 3.11 Kui uurimistöõde läbiviimisel on vajadus viibida loomaaia territooriumil, siis kooskõlastatakse viibimise aeg ja koht kuraatorite ja/või kollektsoonijahi ja/või liigikaitseuuringute keskuse spetsialisti ja loomaaia poolse juhendajaga ning vajadusel ka loomaaia turvajuhiga. Uurimistöõ läbiviijale tutvustatakse ohutusnõudeid ja regulatsioone, millest peab kinni pidama.
- 3.12 Kui uurimistöõde läbiviimisel on vajadus viibida loomaaia territooriumil, siis kooskõlastatakse territooriumile sissepääsu tingimused loomaaia poolse juhendajaga ja/või teadusuuringute koordinaatoriga ja keskkassa juhatajaga. Kui uuringu teostaja(d) ei ole kohustatud soetama sissepääsuks piletit, siis sellest informeeritakse väravates töötavaid inimesi kui ka keskkassa juhatajat.
- 3.13 Kui uurimistöõde läbiviimisel loomaaia territooriumil töövälisel ajal ja/võikohtades kuhu tavakülastajal ei ole lubatud minna ja/või liigeldakse territooriumil sõiduvahendiga, teavitatakse sellest turvaosakonda.
- 3.14 Potentsiaalsete nakkusohlike haiguste (viirushaigused ja bakteriaalsed infektsioonid) sümptomite tekkimisel loomaaia territooriumil viibides või vahetult peale seda, tuleb teavitada loomaaia töötajaid. Sellega hoidutakse potentsiaalsetest terviseriskidest, näiteks viirushaigustest või bakteriaalsetest infektsioonidest, rahvasuus nõ "külmetushaigustest", mis võivad olla ohuks loomaaia töötajatele või loomadele.

4. Uurimistööde juhendamine

- 4.1 Juhul, kui loomaaialt saadakse vaid bioloogilisi proove ja uurimistöö läbiviimiseks loomaaia territooriumil ei viibita, ei pea uurimisel loomaaia poolset juhendajat olema kui ei ole teisiti kokku lepitud. Juhul kui uurimistöö on puudub loomaaia poolne juhendaja teavitatakse loomaaia poolset teadusuuringute koordinaatorit töö valmimisest ja avalikustamisest.
- 4.2 Loomaaiapoolne juhendaja lepib kokku töötaja nõusolekul.
- 4.2.1 Loomaaia töötajal, kes nõustub olema juhendajaks, lasub vastutus juhendamise lõpuni viia ja pidada kinni heast juhendamise tavast sh pidada kinni juhendatava ajakavast, mis on kooli poolt määratud või eelnevalt projektis kokku lepitud.
 - 4.2.2 Loomaaia töötajal, kes nõustub olema uurimuse juhendajaks, peab olema kõrgharidus ja kvalifikatsioon vastavalt juhendatava haridusele
 - 4.2.3 Juhendataval lasub vastutus kinni pidada uurimistööle seatud ajakavast ja jätta juhendajale mõistlik aeg uurimistöö lugemiseks, kontrollimiseks ja paranduste sisse viimiseks. Vastasel juhul võib juhendaja keelduda oma rollist. Töö esitamise tähtaeg lepib kokku enne uurimistöö algust.
- 4.3 Juhul kui uurimistööle ei leidu loomaaia vastava kvalifikatsiooniga töötajat, kes sobiks juhendajaks, aga loomaaed leiab, et uurimistöö võiks toimuda, tuleb akadeemiliselt juhendajalt otsida nõu ja juhiseid projekti toimumise vältel, tagamaks uuringult kõige kasumlikuma tulemuse saavutamine.

5. Tulemuste avaldamine ja levitamine

- 5.1 Andes allkirja uurimistöö ettepaneku vormile või bioloogiliste proovide kasutamise taotlusele, nõustub uurija(d), et saadab Tallinna loomaaiale uurimistöö koopia. Juhul, kui projekt kestab kauem kui vormile märgitud projekti lõpuleviimise tähtaeg, siis teavitatakse kokkulepitud kuupäeval loomaaeda uurimistöö kulgemisest. Uurimistöö koopia aktsepteeritakse lõputöid, uurimistöid, publitseeritud artikleid ja aruandeid. Loomaaiale peab edastama koos uurimistöö koopiaga ka video või helisalvestised ja fotod, mis on loomaaias salvestatud.
- 5.2 Uurimistöös (vormistatud lõputöö, uurimistöö, publitseeritud artikkel, aruanne, jt) peab olema kirjas loomaaia poolse juhendaja nimi ja viide materjali pärinemisele loomaaiaist.
- 5.3 Juhul kui selgub, et uurimistööd ei ole võimalik lõpetada, tuleb sellest informeerida loomaaiapoolset teadusuuringute koordinaatorit ja/või juhendajat.